

den zouden worden. Australië's *Prime Minister*, John Curtin, zette evenwel zijn voet dwars, gaf ondanks Churchills woedende protesten geen verlof dat zij in Birma werden ingezet en eiste dat zij naar Australië zouden terugkeren. Dat geschiedde.¹

Inmiddels had de Amerikaanse opperbevelhebber op de Philippijnen, *General Douglas MacArthur*, zich op bevel van president Roosevelt naar Australië begeven. Hij kwam er op 17 april aan en werd er op voorstel van Roosevelt door Curtin benoemd tot, zo heette het, '*Supreme Commander of all Allied Forces in the Southwestern Pacific*'. Wat zouden de grenzen zijn van zijn gezagsgebied? Wat zou met name de grens in het westen worden waar MacArthurs gebied zou overgaan in dat waar de Brit Layton van Ceylon uit het opperbevel voerde? Toen het in de tweede helft van februari duidelijk werd dat Java en Sumatra verloren zouden gaan, hadden de Britse *Chiefs of Staff* aan hun collega's, de Amerikaanse *Joint Chiefs of Staff*, voorgesteld dat Sumatra, Java en de Kleine Soenda-eilanden onder Layton zouden vallen, maar dat denkbeeld werd door de Amerikanen verworpen. Java en de Kleine Soenda-eilanden, betoogden dezen, moest men zien als het militaire voorterrein van Australië en militaire operaties in dat deel van de Indische archipel konden van Australië uit beter georganiseerd worden dan van Ceylon en Brits-Indië uit. Zij kregen hun zin: de *Combined Chiefs of Staff* beslisten begin maart dat slechts Sumatra onder Layton's opperbevel zou vallen maar dat de overige Buitengewesten en Java onder een nieuwe opperbevelhebber in Australië zouden ressorteren. Die beslissing werd door Roosevelt en Churchill goedgekeurd. Vervolgens werd zij in Londen aan de orde gesteld in een vergadering van de *Pacific War Council* welke op 10 maart plaatsvond. De Australische vertegenwoordiger drong er daar op aan dat Australië met al zijn omringende zeegebieden duidelijk in de Amerikaanse sfeer zou vallen en de Nieuwzeelandse sloot zich daarbij aan. Nederlands minister-president, Gerbrandy, 'said', aldus de notulen², '*that his government agreed with the main division of the areas, provided that no special rigidity was implied in the arrangement.*' Een begrijpelijke opmerking! Immers: Nederlands-Indië werd, wat de toekomstige militaire operaties betrof, in tweeën gedeeld. Churchill, voorzitter van de *Pacific War Council*,

¹ De derde Australische infanterie-divisie, de 9de, keerde begin '43, toen Rommel in Noord-Afrika verslagen was, naar Australië terug – uit Australië en Nieuw-Zeeland hield Montgomery, bevelhebber van het Britse *Eighth Army*, toen één infanterie-divisie onder zijn bevelen, de Nieuw-Zeelandse. ² Tekst: *DBPN, C, dl. IV (1984), p. 422-23.*